

50 godina male galerije u riječkom Starom gradu

Duboki naklon, Brukete!

Svjetlana Hribar

„U prosincu davne 1974. godine jedna je ideja pokrenula sudbinu i „zapečatila“ povijest jedne obitelji, jednog vremena, jednog grada... Našeg grada.“

Ovim riječima počinje tekst u katalogu koji je *Mala galerija* u Užarskoj ulici tiskala uz obilježavanje 40. obljetnice djelovanja u riječkom Starom gradu 2014. godine.

Deset godina kasnije, u prosincu 2024. godine za-

počelo je obilježavanje 50. obljetnice galerije koja se i dalje nalazi na istom mjestu u Užarskoj ulici, gdje velik broj Riječana svrati u potrazi za poklonom ili suveniorom. Tijekom vremena – njeni vlasnici obitelj Bruketa – prerasli su prvotne okvire djelatnosti: danas se prva generacija riječkih privatnih galerista i umjetnika – Vedrana i Vlado Bruketa – polako povlači, a njihove kćerke Morana i Vilena preuzele su posao, pretvorivši galeriju u mjesto ponude isklju-

Vlado i Vedrana Bruketa u novootvorenoj Maloj galeriji u Užarskoj ulici 1974. godine

Riječki stari grad, 1974.godine

Vlado i Vedrana Bruketa na proslavi jubilarne, 50-te obljetnice rada Male galerije

čivo obiteljskih umjetničkih radova.

Put do današnje pozicije koja uključuje dva galerijska prostora i atelje nije bio ni lak, ni meteorski brz – prethodile su mu godine rada i odricanja, ali i velikih planova. Iako se tada, sredinom sedamdesetih, budućnost nije moglo predvidjeti – Vedranu i Vladimira Bruketa – vodila je vizija. I velika, postojana želja da se održe na tržištu galerijske ponude koja u Rijeci, u vrijeme otvaranja Male galerije – nije ni postojala. Barem ne u ovom obliku kakav su oni pokrenuli.

LONDON

Vladimir, pripada četvrtoj generaciji sušačke obitelji Bruketa. Zov likovnosti zamijećen u ranom djetinjstvu razvijao je kroz obrazovanje – u osnovnoj školi poticao ga je nastavnik Teodor Trick, u srednjoj profesor Jakov Smokvina, u Zajednici Talijana prof. Romolo Venucci, a na Pedagoškoj akademiji profesori Zdenko Balabanić, Mihovil Depope i Ante Kostović, učenik velikog Ivana Meštrovića i autor prostorne skulpture „Žene koje vuku plug“, u El Shattu. Vlado je bio miljenik profesora Kostovića i pod njegovim mentorstvom nastale su skulpture koje i danas stoje u domu Bruketa, na Trsatu.

Nakon diplome sazrela je u njemu ideja o usavršavanju u inozemstvu. Vedranu je upoznao kao srednjoškolku, a kad je diplomirala Studij hrvatskog i engleskog jezika, zajedno su odlučili da će nastaviti učenje u Londonu.

Mnogi su početkom **sedamdesetih mogli otići** u London – granice su bile otvorene, putne isprave dostupne, postojale su i direktne avio linije. London je bio centar mode i glazbe. I tajna želja mnogih mladih s naših meridijana.

Ali tek rijetki su zaista i odlazili u London, a nakon povratka slušali smo priče o mitskoj *Carnaby Street*, o trgovinama ploča, o šarenoj odjeći i hipijima koji su za naš crno-bijeli svijet bili pojam... Vedrana i Vlado Bruketa krenuli su u London – vlakom. Ne kako bi kupovali odjeću i ploče, već kako bi učili i proširili svoje interese. A nakon povratka od naučnog živjeli.

U Londonu je trebalo platiti stanovanje i troškove školovanja, što znači da su ujutro radili, a drugi dio dana provodili na Hammersmith College of Art, gdje je Vlado bio vrlo uspješan i zapažen student na odsjeku keramike i stvaranja slobodnih oblika, a istu je školu pohađala i Vedrana koja je odlično vladajući engleskim jezikom mogla koristiti i literaturu.

Škola je bila **opremljena ne samo materijalom za rad – savršeno** čistom glinom priređenom za modeliranje – već i pećima za keramiku i raku, koje su imale programe nužne za ispravno sušenje i pečenje. Zanimat su svladali i puni želje, nakranci knjigama i svime što su mogli ponijeti, vratili su se u Rijeku.

Umjetnička obitelj Bruketa: Roditelji su u poslu naslijedile kćerke Vilena i Morana

UŽARSKA ULICA B.B.

Danas, više od pedeset godina kasnije – nisu skloni detaljnom sjećanju na prilike koje su ovdje zatekli. Samo kažu da – nije bilo lako.

Kao osoba koja je u to vrijeme studirala u Rijeci i tek se pripremala za radni dio života, mogu reći da nikome koga sam tada poznavala, doslovce NIKOME, napamet nije padalo otvaranje bilo kakvog oblika privatne djelatnosti. Svi smo težili da što prije diplomiramo i uključimo se u rad u nekoj od perspektivnih riječkih tvrtki. A bilo ih je u to vrijeme podosta i većina nas se uspjela zaposliti.

Živjeli smo u gradu koji je bio najveća luka, imao razvijenu industriju, tri brodogradilišta i desetak velikih tvrtki koje su se bavile opremom industrijskih pogona. Ne poznajem nikoga tko je, u to vrijeme, želio raditi umjetničke predmete, pa samim tim ni ponuda nije bila nikakva.

Stoga ne čudi da mladi bračni par Bruketa nije nailazio ni na odobravanje ni na susretljivost tražeći

galerijski prostor u kojem bi izlagali umjetničke predmete radene rukom (keramika, makrame i slike minijature formata), planirajući u istom prostoru smjestiti i atelje u kojem bi stvarali.

Kad se ukazala mogućnost da se smjeste u Užarskoj ulici u Starom gradu, shvatili su da u tih 18 četvornih metara prostora nema mjesta za proizvodnju, već samo za galeriju. A oblikovanje i pečenje keramike trebalo je raditi negdje drugdje.

S dvije male kćerke – Moranom i Vilenom – u podstanarstvu koje je nudilo sve samo ne romantično okruženje umjetničkom stvaranju, Vlado je sam napravio peć za keramiku, opremivši ju običnim budilnikom koji je zvonio danju i noću upozoravajući „umjetnika/majstora keramičara“ da temperaturu pečenja treba prilagoditi predmetima koji su bili u procesu izrade...

POKUŠAJI I POGREŠKE

Dakako da su Brukete sami iskopavali glinu kod Obrova gdje je nekada bila tvornica cigle, donosili

Galerija Bruketa2 - slike i umjetnička keramika

ju u Rijeku, a onda pedantno čistili od smeća, korjenčića, vapnenca... Samo čista glina bila je pogodna za stavljanje na keramičko kolo, koje je Vladimir također sam izradio, i za oblikovanje, a potom pečenje.

U tim počecima kada je trebalo otkrivati sve faze procesa izrade umjetničke keramike, nepoznanica su bile i glazure. Vedrana je s engleskog jezika prevela knjigu koja se bavila kemijskim reakcijama i procesima izrade, glaziranja te pečenja umjetničkih predmeta, što ne znači da ih još neko vrijeme nisu sustizala – iznenađenja. U vidu pucanja posuda i tanjura, jer je negdje u glini zaostao komadić nečistoće...

Učili su metodom „vlastite kože“ ili pokušaja i pogrešaka, ali nisu odustajali. Danas se sve to čini ne stvarnim jer su se okolnosti nabavke materijala potpuno promijenile, a i Brukete su stekli dragocjeno iskustvo. Vlado je vrhunski majstor za umjetničku keramiku, skulptor i slikar, dok je Vedrana do visokog stupnja svladala umijeće predstavljanja proizvoda.

– Ako u galeriji za svaki predmet nemaš spremnu priču – nećeš privući kupce. Na tome treba raditi, uvijek biti spreman i saslušati kupca, njegove dileme, odgovoriti na svaki upit, savjetovati, izaći ususret s odgovarajućom ponudom, kaže Vedrana, prisjećajući se pitanja koje ih je mučilo svakoga dana,

godinama: *Hoće li nam današnja prodaja omogućiti da i sutra otvorimo vrata galerije...*

A osim prodaje, tu je bila i vječna borba s vjetrenjačama birokracije. Kako objasniti poreznicima da je prodajna cijena sam vrh ledenog brijega, da su u temeljima svakog umjetničkog djela sati i sati rada, troškovi materijala, energije, rada na samome sebi i ako na konačnu cijenu treba još platiti i 90 posto poreza – čitava piramida se ruši. Nema smisla!

Upornošću, promišljenim pristupom i elegancijom, Vedrana Bruketa uspjela je objasniti birokratima Ministarstva financija u Zagrebu da umjetnički predmeti nisu luksuz poput uvoznih parfema, whiskeya i stranih cigareta i da nema razloga da podliježu porezu od 90 posto. Jer će u protivnom, svaki ručni, a pogotovo umjetnički rad – nestati. Pritisnuti argumentima, poreznici su prihvatili registraciju u primijenjenoj keramici i smanjili poreznu obavezu na 25 posto. U ono vrijeme, to je bila velika pobjeda. I veliki korak naprijed.

U SUSJEDSTVU S PAPALINOM

Ipak, temeljna prepreka zapuštene lokacije ostala je prisutna još dugo. Iako u središtu grada što bi trebalo biti ekskluziva, umjetnička galerija u riječkom Starom gradu nalazila se među ruševnim zgradama gdje je zalazilo malo ljudi, čak i danju. Doslovno preko puta poznate *Papaline*, koja je bila stjecište pi-

janaca i žena sumnjiva morala, Užarska ulica bb nije bila neko atraktivno mjesto za umjetnost. Ali izbora nije bilo. Brukete su se s takvim okruženjem nosili godinama, ne posustajući. Pod utiskom optimizma velegrada koji su ponijeli iz Londona, oni su u prosincu 1974. godine otvorili galeriju koja je bila prvi javni prostor s tapisonom na podu. Ljubičastim. I staklenim kvadrom kao izlogom u sredini prostori-rije!

Ideju im je dao arhitekt Igor Emili, koji je radio projekt za revitalizaciju Starog grada i njegov su koncept „staklenog kvadra“ zadržali do danas.

Prošli su kroz sve faze oživljavanja Staroga grada – izgradnju robnih kuća *Korzo* i *Varteks*, kuće *Delta*, *Koblerovog trga* i *Mljekarskog trga*, doživjeli su urušavanje *Casa Garbas* koja se srušila doslovce pred očima Vedrane Bruketa...

– Bilo je jezivo i u tim sekundama shvatila sam da je u potresima najopasnija – gusta prašina koja guši..., prisjeća se Vedrana. Deset godina Mala galerija opstajala je unatoč komunalnim i građevinskim radovima koji su im skelama oduzeli danju svjetlost, a kopanjima zatvorili ulicu s obje strane i time onemogućili ulaz u galeriju, pretvarali se da ne čuju buku građevinskih strojeva, ne vide blato, prašinu... U mračnim zimskim popodnevim i večerima o svom su trošku osvjetljavali Užarsku ulicu, koja nije imala javnu rasvjetu, kako bi se kupci mogli probiti do njihovih vrata...

I uz sve to – priređivali izložbe!

Morana Bruketa, slikarica i dizajnerica

U ateljeu Bruketa ART, u riječkom Starom gradu - nastaju umjetnički radovi nove generacije obitelji Bruketa

Vrsna keramičarka Vilena Bruketa i njene PTICE

Sami u tom opskurnom okruženju, Brukete nisu imali podršku kakvu mogu danas izboriti vlasnici obrta, trgovina i kafića, jer su – udruženi glasniiji. *Mala galerija* doslovno je u tim teškim godinama bila jedini izlog koji je svijetlio u mraku Starog grada, doslovno i **metaforički – ljepotom**, umjetničkim entuzijazmom i ljubaznošću – što su osjećali ne samo Riječani, nego i turisti, koji su, poučeni objavama u bedekerima, nalazili put do Užarske ulice.

– *Danas nam se čini da je to bio nečiji tuđi život. Kad si mlad – ništa te ne može pokolebati. Uporno smo odolijevali tom „sudaru svjetova“, slijedeći svoje nade i vizije. Jedino što nas je održalo bila je činjenica da se sve što smo donijeli u galeriju – prodalo.*

ONI SU „POŠUMILI“ RIJEKU

Kad sam, devedesetih godina, pisala o Maloj galeriji, njihove stolne lampe bile su zaštitni znak umjetničke obitelji Bruketa: unikatna keramička postolja i rukom, minimalistički (u stilu japanskog crteža) oslikani širmovi. Gotovo da nije bilo obitelji koja tada nije imala neku od Bruketinih lampi i kada su ljeti prozori bili otvoreni, mogli ste vidjeti nježne grančice na njihovim sjenilima. Poput neke elegantne šume koja je provirivala iz riječkih soba i dnevnih boravaka, ostavljala sjenke obrisa grančica na zidovima i stropovima...

S godinama se niz umjetničkih keramičkih predmeta povećavao, stalno pronalazeći nove motive i teme, ali jedan – iz tih devedesetih godina – koji traje do danas je *Morčić*, izravni nastavak tradicije drevnog zlatarskog nakita Mediterana.

– *U Rijeci su se zlatni morčići darivali u posebno svečanim prigodama – ženama naušnice, a muškarcima igle za kravatu – kaže Vedrana Bruketa. – I meni je nona darovala morčića kojeg je dobila od svoje none, kao amulet za sreću... Ali zlato je uvijek bilo skupo i morčića nije mogao svatko imati.*

Dugo sam nagovarala Vladu da napravi reljefni odljev morčića, kao autohtoni suvenir. A prvog smo stavili u izlog baš u vrijeme kazališne praznovodbe „Vježbanja života“. Predstava je imala morčića na jednom od plakata i na pročelju kazališta, a istovremeno smo u Maloj galeriji počeli prodavati naše morčiće, izrađene u keramici, po svim pravilima struke i k tomu pozlaćene, položene na podlogu od baršuna i smještene u okvir boje starog zlata. Bili su atraktivni, kao što su i danas, a i dalje ih izrađuje Vladimir Bruketa.

BRUKETA ART

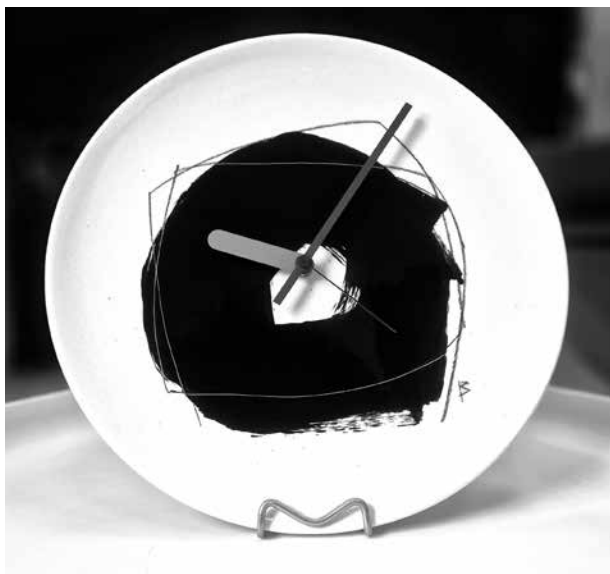
Devedesete su prešle u novo tisućljeće, a *Mala galerija* se usmjerila isključivo prema umjetnicima članovima obitelji. Tomu je prethodila želja kćerki – Morane i Vilene – da se okušaju u umjetničkoj produkciji. A kad se želja poklopila s obrazovanjem, počeli su nastajati unikatni predmeti nove generacije.

Kao djevojčice, Morana i Vilena igrale su se glinom i od oca učile tajne zanata, a onda su krenule stvarati svaka svoj izraz. Danas su ove dvije mlade žene afirmirane umjetnice – Morani Bruketa Pertaut bliže je slikarstvo i grafički dizajn, dok se Vilena Bruketa Matković opredijelila za umjetničku keramiku. Zajednički, pak, izrađuju unikatni nakit, koji je postao novi brend Bruketa ART.

– *U radu se izuzetno dobro slažemo, što zapravo nije čudno jer smo odrasle u atmosferi umjetničkog stvaranja. Danas smo uhodan tim, dobro raspodjeljujemo poslove i funkcioniramo idealno, što nije često, ali je dragocjeno i naprosto nužno u obiteljskom poslu, kažu sestre-umjetnice.*

A taj obiteljski posao se od *Male galerije* u Užarskoj ulici – koja danas izgleda potpuno drugačije i postaje prestižna destinacija – proširio i na Sušak gdje je, u Strossmayerovoj ulici – u sklopu Sušačkog nebodera unatrag petnaestak godina otvorena Galerija Bruketa 2.

O novom prostoru koji će omogućiti izložbenu i prodajnu djelatnost, Vladimir Bruketa je maštao od vremena kada su živjeli pod skelama u Starom gradu. Mogućnost financiranja najma na novoj lokaciji podudarila se s davnom željom da galerijskom djelatnošću ožive ulicu i kvart Sušačkog nebodera. Iako se ponovo radi o nevelikom prostoru, on privlači otvorenosti i izloženošću pogledu, stvarajući

Umjetnička keramika zaštitni je znak dviju galerija obitelji Bruketa

sasvim drugačiju atmosferu od one u Užarskoj ulici. Samim tim se Galerija Bruketa 2 orijentirala više na ponudu slika, iako povremeno izlaže i umjetničke predmete. Tu se, na radost ljubitelja umjetnosti, tijekom proteklih godina priredilo više od sedamdeset izložaba danas eminentnih hrvatskih umjetnika. Galerija je otvorena radovima Zdravka Đereka, nizale su se izložbe Bane Milenkovića, Voje Radoičića, Nikoline Ivezić, Alana Kajfeža, Petra Hranuellića, Milana Marina, Nives Čičin Šain, Otona Glihe i mnogih drugih, a posebnu radost izazvala je izložba Tisje Kljaković Braić. Naravno, izlagali su i umjetnici obitelji Bruketa.

POŠTOVANJE

Konačno treba reći i to – da su Brukete pronašli i prostor za atelje, također u Starom gradu, nedaleko

Male galerije izlucitirali su dovoljnu kvadraturu da u nju stanu peći za keramiku, materijal, a da ostane dovoljno prostora za rad i odlaganje umjetničkih predmeta.

Samo snažna želja i upornost, praćenje svih događanja u Starom gradu gdje su se postupno zatvarali obrti i trgovine, a otvarale mogućnosti najma za rad s nekom novom tematikom, doveo je obitelj Bruketa do mogućnosti širenja posla.

– Ispratili smo zadnjeg limara i četkara, bricu u susjedstvu čiji smo prostor izlucitirali na dražbi i proširili Malu galeriju za nekoliko dragocjenih kvadrata. A zatvaranjem trgovine Beba, otvorila se mogućnost natjecanja za prostor Ateljea – pojašnjavaju Brukete.

Kad danas, pedeset godina nakon mučnih i teških početaka, sagledamo postignuća dviju generacija jedne obitelji, ne možemo da se ne naklonimo. Du-

Vladimir Bruketa, slikar, autor skulptura i umjetničke keramike u galeriji Bruketa 2

boko. Ne samo njihovom talentu i upornosti, već i poštovanju prema onome što je i kako je bilo.

Poštovanju prema strpljivosti Vedrane Brukete koja je svakoga dana otvarala vrata Male galerije ljubavno se smješkajući i vedro dočekujući kupce, kao da ispred vrata nema blatnjave daske i raskopanu ulicu, a iznad glave skele koje pridržavaju ruševne fasade Staroga grada... Sjećam se s kakvom ljubavlju je pakirala svaku prodanu sitnicu, tu se o omotu vodilo računa kao i o umjetnini – sve je bila umjetnost...

Poštovanju prema zlatnim rukama Vladimira Brukete koji je osobno izradio sve police, vitrine, postavio rasvjetu, dizajnirao logo i sve što prati razvoj

ove umjetničke galerije. Uz, dakako, slike i umjetničku keramiku koja je bila osnova za život obitelji.

A Vedrana i Vlado će danas reći da ništa ne bi imalo smisla da njihove kćerke nisu tako zdušno preuzele posao. I vode ga dalje vrlo uspješno.

– Poznajemo ne mali broj ljudi koji su svojoj djeci ostavili prava carstva, da bi ih oni ubrzo doveli do bankrota. Zato smo ponosni na kćeri, koje su našu ljubav prema likovnoj umjetnosti pretvorile u svoju i rade strastveno dalje, stalno istražujući i otvarajući nove pretince gale-rijske djelatnosti.

E pa, sretna Vam pedeseta godina rada, dragi naši Brukete!